

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 6/09-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 27. mája 2009 predbežne prerokoval návrh Okresného súdu Pezinok, zastúpeného sudcom JUDr. P. Š., na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 47 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov s čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a o súlade § 67 ods. 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov s čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 10 ods. 1 a 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a takto

r o z h o d o l :

Návrh Okresného súdu Pezinok **p r i j í m a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 3. novembra 2008 doručený návrh Okresného súdu Pezinok (ďalej aj „okresný súd“ alebo „navrhovateľ“), zastúpeného sudcom JUDr. P. Š., na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 47 ods. 2 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) a čl. 16 ods. 2 ústavy a o súlade § 67 ods. 3 Trestného zákona s čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 10 ods. 1 a 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Z odôvodnenia predloženého návrhu vyplýva, že 29. mája 2008 bola na okresnom súde „*podaná obžaloba na obv. K. M. stíhaného pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. a iné*“.

Okresný súd uviedol, že podľa jeho zistení obvinený bol rozsudkami Okresného súdu Bratislava - vidiek (rozsudok z 23. apríla 1993 vydaný v konaní sp. zn. 2 T 112/1992, rozsudok z 19. júla 1993 vydaný v konaní sp. zn. 3 T 33/1993 a rozsudok zo 14. októbra 1994 vydaný v konaní sp. zn. 4 T 27/1994) postupne uznávaný vinným „*za trestné činy, ktorých sa dopustil pred 23. 04. 1993, teda za trestné činy, ktoré boli spáchané v súbehu a za všetky bol napokon uložený jeden súhrnný trest odňatia slobody v trvaní tri roky. Časť uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody vykonal K. M. v rokoch 1993 až 1995 a zvyšok trestu, po uložení ostatného súhrnného trestu, vykonal v roku 1996, keď v januári roku 1996 nastúpil na ďalší výkon trestu a dňa 28. 05. 1996 bol podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody so skúšobnou dobou na tri roky*“. Obvinený bol uvedenými rozsudkami uznaný vinným okrem iného aj zo spáchania trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon účinný do 31. decembra 2005“).

Obvinený bol však na súhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody odsúdený aj druhýkrát. V konaní sp. zn. V-2 2 T 142/95 bol 2. júla 1997 odsúdený rozsudkom Okresného súdu Bratislava III i za spáchanie trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 na nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní štyroch rokov. Následne však rozsudkom z 5. marca 1999 (konanie sp. zn. 3 T 62/97) bol obvinený odsúdený za rovnaký trestný čin na súhrnný trest odňatia slobody v trvaní piatich rokov.

Okresný súd vo vzťahu k prvému odsúdeniu obvineného na súhrnný trest uviedol, že „*vzhľadom k tomu, že v skúšobnej dobe a ani následne v jednoročnej lehote nerozhodol príslušný súd o tom, či sa podmiennečne prepustený osvedčil alebo neosvedčil v skúšobnej dobe, zaslal príslušný Okresný súd Levice správu registru trestov o tom, že sa K. M.*

osvedčil v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia podľa § 64 ods. 3 Tr. zák., čo malo za následok, že K. M. trest vykonal dňom, kedy bol podmiennečne prepustený.

Súd následne zistil, že doposiaľ nebolo rozhodnuté o prípadnom zahladiení tohto odsúdenia a to aj napriek tomu, že odsúdený vykonával trest za skutky, ktorých sa dopustil ešte ako mladistvý. Súd preto vychádzal z ustálenej judikatúry (R 42/1981), z ktorej vyplýva, že ak príslušný súd (t. j. súd, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni a išlo o odsúdenie na nepodmienečný trest odňatia slobody) nerozhodol o prípadnom zahladiení odsúdenia, musí si vyriešiť otázku zahladienia odsúdenia ako otázku predbežnú súd, ktorý rozhoduje v ďalšej trestnej veci toho istého páchatela, pokiaľ okolnosť, či sa naň hľadí, ako by nebol odsúdený, má vplyv na uloženie trestu pri novostíhanom skutku. Súd následne zistil, že k zahladieniu tohto odsúdenia nedošlo ani priamo zo zákona, pretože tak by sa podľa § 87 ods. 2 Tr. zák. účinného do 31. 12. 2005 stalo len vtedy, ak by súd vyslovil, že sa mladistvý podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody osvedčil (zhodne aj § 121 ods. 3 Tr. zák. účinného od 01. 01. 2006), čo sa však nestalo. Súd vychádzal z toho, že len márne uplynutie jedného roku po skúšobnej dobe, bez kladného rozhodnutia súdu, nestačí na to, aby účinky zahladienia odsúdenia nastali priamo zo zákona. Uvedené vyplýva z ustanovenia § 74 ods. 2 Tr. zák. účinného do 31. 12. 2005 (zhodne aj § 94 ods. 2 Tr. zák. účinného od 01. 01. 2006), podľa ktorého, ak osobitné ustanovenia o stíhaní mladistvých neobsahujú niečo iné, použijú sa aj na mladistvého ostatné, všeobecné ustanovenia Trestného zákona. Osobitné ustanovenia o stíhaní mladistvých pritom uvádzajú len to, že na podmiennečne prepusteného mladistvého sa hľadí akoby nebol odsúdený len vtedy, ak súd vyslovil, že sa podmiennečne prepustený z výkonu trestu odňatia slobody osvedčil (t. j. musí ísť o kladné rozhodnutie súdu, ktorý vyslovene vo výroku uznesenia vysloví osvedčenie podmiennečne prepusteného). Ak súd nevysloví, že sa podmiennečne prepustený mladistvý z výkonu trestu osvedčil, nemôže sa na mladistvého hľadiť akoby nebol odsúdený (bývalý § 87 ods. 2 Tr. zák. a súčasný § 121 ods. 3 Tr. zák. argumentum a contrario). V prípade, že nedôjde ku kladnému rozhodnutiu súdu, prípadne ak nedôjde vôbec k žiadnemu rozhodnutiu súdu, musia sa uplatniť aj na mladistvého odsúdeného všeobecné ustanovenia uvedené v § 64 Tr. zák. účinného do 31. 12. 2005 (zhodne aj § 68 Tr. zák. účinného od 01. 01. 2006). V zmysle tohto ustanovenia, ak súd vôbec nerozhodol a to ani v priebehu skúšobnej doby a ani po jej uplynutí, má sa za to, že podmiennečne prepustený vykonal trest

dňom, keď bol podmiennečne prepustený. Absencia rozhodnutia súdu a márne uplynutie jednoročnej lehoty po uplynutí skúšobnej doby má preto aj u mladistvého odsúdeného len ten význam ako u dospelého odsúdeného, t. j. má sa za to, že trest vykonal dňom kedy bol podmiennečne prepustený, avšak neznamená to, samo o sebe, že zároveň nastáva aj zahľadanie odsúdenia priamo zo zákona. Opačnému výkladu bráni teda nielen samotné znenie ustanovenia § 87 ods. 2 Tr. zák., ktoré vyslovene hovorí len o kladnom rozhodnutí súdu, ale aj logický výklad tohto ustanovenia za použitia metódy argumentum a contrario a napokon aj ustanovenie § 74 ods. 2 Tr. zák., podľa ktorého by v ustanovení o zahladiení odsúdenia pri mladistvom, muselo byť výslovne uvedené, že na podmiennečne prepusteného mladistvého sa hľadá akoby súdne trestaný nebol aj vtedy, ak súd neurobil žiadne rozhodnutie a to ani v lehote jedného roka od uplynutia skúšobnej doby. Keďže to tak nie je (a ak by to zákonodarca chcel, nič mu nebránilo, aby priamo v ustanovení § 87 ods. 2 Tr. zák. výslovne priznal zhodné účinky aj márnemu uplynutiu lehoty, tak ako to urobil v ustanovení § 64 Tr. zák.), nemožno priznať skutočnosti, že súd nerozhodol ani v lehote do jedného roka po uplynutí skúšobnej doby, rovnaké účinky aké má podľa § 87 ods. 2 Tr. zák. len kladné rozhodnutie súdu o osvedčení, ale tejto skutočnosti možno priznať len také účinky, aké z nej vyplývajú zo všeobecných ustanovení Trestného zákona (súdom použitý výklad je v súlade aj s odbornou literatúrou - napríklad Madliak, J. a kol.: Trestné právo hmotné, Všeobecná časť, II. Sankcie, Tresty a ochranné opatrenia, Atóm computers, s. 134 a 140, kde sa hovorí výslovne o tom, že súd s osvedčením zároveň zahľadá aj odsúdenie, zhodne aj Novotný, O. a kol., Trestní právo hmotné, I. Obecná časť, Codex 1997, s. 273, kde sa výslovne hovorí o kladnom rozhodnutí súdu o osvedčení, pričom aj súčasný komentár k Trestnému zákonu vydaný Iura Edition hovorí o fikcii neodsúdenia len v prípadoch, ak súd vyslovil, že sa mladistvý osvedčil).“.

Berúc do úvahy už uvedené skutkové a právne závery okresný súd dospel k zisteniu, že v konaní, ktoré vedie, je oprávnený ako predbežnú posúdiť otázku zahladienia odsúdení obvineného. Dospel pritom k názoru, že „ak by súd o zahladiení rozhodoval v súčasnosti, musel by zjavne rozhodnúť negatívne, nakoľko K. M. sa dopustil trestného činu aj priamo vo výkone trestu odňatia slobody (dňa 17. 11. 1994 sa dopustil vo výkone trestu odňatia slobody trestného činu ublíženia na zdraví, za ktorý bol právoplatne odsúdený v roku 1997)

a následne sa trestnej činnosti dopúšťal aj v období po jeho prepustení na slobodu, pričom v zmysle § 121 ods. 2 Tr. zák. účinného od 01. 01. 2006, súd pri rozhodovaní o zahľadení odsúdenia mladistvého má prihliadať na správanie mladistvého vo výkone trestu odňatia slobody.

Okresný súd v Pezinku preto uzatvára, že uvedené odsúdenie K. M. je potrebné brať do úvahy pri prípadnom ukladaní trestu, pričom z neho vyplýva, že bol odsúdený aj pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1 Tr. zák. na nepodmienečný trest odňatia slobody a tento trest z časti vykonal v nápravno-výchovnom ústave pre mladistvých ešte predtým ako sa v roku 1995 dopustil ďalšieho skutku právne kvalifikovaného ako trestný čin lúpeže (ďalších skutkov, ktoré boli právne kvalifikované ako trestné činy lúpeže sa potom dopustil aj v roku 1996).“.

Obžalovaný je v súčasnosti v trestnom konaní vedenom proti nemu „stíhaný v bode 1 obžaloby pre zločin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 Tr. zák., v bode 4 obžaloby pre zločin sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Tr. zák. a v bode 5 obžaloby pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák.

Všetky tieto stíhané zločiny sa mali stať v roku 2007 a sú preto právne kvalifikované podľa Trestného zákona účinného od 01. 01. 2006.“.

Citujúc ustanovenia § 437 ods. 5, § 47 ods. 2 a § 67 ods. 3 Trestného zákona, ako aj § 43 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 okresný súd dospel k záveru, že «v prípade jeho uznania vinným, čo i len z niektorého skutku uvedeného v bodoch 1, 4 a 5 obžaloby, a to za použitia aj právnej kvalifikácie uvedenej v týchto bodoch obžaloby, by musel súd povinne uložiť obž. K. M. trest odňatia slobody na doživotie a to za použitia ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák., pretože už bol v minulosti dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody (tresty aj vykonal) za trestný čin uvedený v § 43 ods. 1 Tr. zák. účinného do 31. 12. 2005 a teraz by mu, v prípade uznania viny, súd ukladal trest za trestný čin, ktorý mal byť, podľa obžaloby, spáchaný už za účinnosti Trestného zákona účinného od 01. 01. 2006 (zhodne judikatúra Najvyššieho súdu SR R 55/2007)...

... Použitie tohto ustanovenia (§ 47 ods. 2 Trestného zákona, pozn.) pri výroku o treste by bolo preto nevyhnutným a obligatónym.

Takýto výrok o treste by následne obligatórne „aktivoval“ ustanovenie § 67 ods. 3 Tr. zák., ktoré zakazuje podmienené prepustenie takejto osoby z výkonu doživotného trestu odňatia slobody. Z tohto ustanovenia vyplýva nielen to, že obžalovaný by nikdy (t. j. do konca svojho života) nemohol byť prepustený z výkonu trestu odňatia slobody na slobodu, ale aj to, že by nikdy počas priebehu výkonu trestu odňatia slobody ani len nemohol podať žiadosť o podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, teda žiadosť, na podklade ktorej by mohol súd preskúmať, či je ďalšie trvanie výkonu trestu odňatia slobody skutočne nevyhnutným.

Ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák. a § 67 ods. 3 Tr. zák. nie sú podľa názoru súdu v súlade s článkami 3 a 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, s článkom 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ani v súlade s článkom 10 ods. 1, ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

Vzhľadom k tomu, že sa súd domnieva, že všeobecne záväzný právny predpis nižšej právnej sily (konkrétne jeho dve ustanovenia), ktorých použitie by bolo v prípade výroku o vine rozhodujúcim pri výroku o treste je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom vyššej právnej sily a s medzinárodnými zmluvami, po vykonaní podstatnej časti dokazovania na hlavnom pojednávaní, rozhodol tak, že uznesením zo dňa 17. 09. 2008 postupom podľa § 283 ods. 5 Tr. por. prerušil trestné stíhanie s tým, že bude osobitným návrhom iniciovať začatie konania pred ústavným súdom.»

II.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou...

Podľa čl. 144 ods. 2 ústavy ak sa súd domnieva, že iný všeobecne záväzný právny predpis, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave, ústavnému zákonu, medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 alebo zákonu, konanie preruší a podá návrh na začatie konania na základe čl. 125 ods. 1. Právny názor ústavného súdu obsiahnutý v rozhodnutí je pre súd záväzný.

Podľa § 37 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ak osoby uvedené v § 18 ods. 1 písm. a) až f) dospejú k názoru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily..., môžu podať ústavnému súdu návrh na začatie konania.

Podľa § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavný súd začne konanie, ak návrh podá súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou. Podľa § 19 zákona o ústavnom súde súdom podľa § 18 ods. 1 písm. d) sa rozumie príslušný senát alebo samosudca. Podľa § 21 ods. 4 zákona o ústavnom súde ak je účastníkom konania súd, zastupuje senát jeho predseda.

Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 10 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach so všetkými osobami pozbavenými osobnej slobody sa zaobchádza ľudsky a s úctou k prirodzenej dôstojnosti ľudskej bytosti.

Podľa čl. 10 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach väzenský poriadok zabezpečí také zaobchádzanie s väzňami, ktorého hlavným cieľom je ich prevýchova a náprava. Mladiství zločinci budú oddelení od dospelých a dostane sa im zaobchádzania primeraného ich veku a právnemu postaveniu.

Podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona ak súd odsudzuje páchatel'a za dokonany trestny čin ... lúpeže podľa § 188, vydierania podľa § 189 ods. 2, 3 alebo 4, ... znásilnenia podľa § 199, sexuálneho násilia podľa § 200, ... ktorý už bol za takéto trestné činy, hoci aj v štádiu pokusu, dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody, uloží mu trest odňatia slobody na doživotie, a to aj bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1. Súd môže takémuto páchatel'ovi uložiť trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov len vtedy, ak sú splnené podmienky uvedené v § 39 ods. 1 alebo 2.

Podľa § 67 ods. 3 Trestného zákona osoba opätovne odsúdená na trest odňatia slobody na doživotie alebo osoba odsúdená na tento trest podľa § 47 ods. 2 nemôže byť podmiennečne prepustená.

Podľa § 437 ods. 5 Trestného zákona ustanovenie § 47 ods. 2 sa vzťahuje aj na osobu, ktorá bola potrestaná za niektorý z trestných činov uvedených v § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, ak osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 47 ods. 2 po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd návrh navrhovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí pléna ústavného súdu podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a dospel k záveru, že návrh spĺňa procesné podmienky, za splnenia ktorých ústavný súd môže vec prerokovať a o nej rozhodnúť.

Z citovaného čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy vyplýva, že je v právomoci ústavného súdu preskúmavať súlad zákonov s ústavou. Okruh aktívne legitimovaných osôb na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov v nadväznosti na čl. 130 ods. 1 ústavy ustanovuje § 18 ods. 1 písm. a) až f) a § 19 zákona o ústavnom súde. V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že návrh v zastúpení okresného súdu podal predseda senátu JUDr. P. Š.

Návrh bol podaný v súvislosti s rozhodovacou činnosťou okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 3 T 43/2008. Z odôvodnenia podaného návrhu totiž ústavný súd zistil, že v predmetnom konaní je potrebné podľa úsudku okresného súdu vyložiť a použiť všeobecne záväzný právny predpis (označené ustanovenia Trestného zákona), ktorého nesúlad s ústavou a s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, je uplatnený v návrhu na začatie konania pred ústavným súdom. Predložený návrh nesignalizuje nedostatky procesných podmienok okresným súdom vedeného trestného konania, prípadne takú zjavnú neopodstatnenosť obžaloby, ktoré by vylučovali akúkoľvek možnosť subsumovania zisteného skutkového stavu pod napádané právne normy Trestného zákona (m. m. PL. ÚS 7/04, PL. ÚS 28/05). Z toho ústavný súd vyvodil, že návrh podala oprávnená osoba, pričom v súlade s § 283 ods. 5 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) bolo trestné stíhanie obžalovaného K. M. uznesením okresného súdu č. k. 3 T 43/2008-412 zo 17. septembra 2008 prerušené. Predmetné uznesenie o prerušení konania nadobudlo vzhľadom na § 184 ods. 1 písm. a) v spojení s § 185 ods. 2 a § 283 ods. 5 Trestného poriadku právoplatnosť dňom jeho oznámenia vyhlásením na hlavnom pojednávaní okresného súdu konanom 17. septembra 2008.

Návrh podľa názoru ústavného súdu spĺňa predpísané náležitosti návrhu na začatie konania ustanovené v § 20 a § 37 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd v zmysle § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2009